

Nadiia Antonenko
*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Finance, Accounting and Auditing,
National Transport University*

Антоненко Н.В.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національного транспортного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-639-3-1>

INTEGRATION POTENTIAL OF ERP SYSTEMS IN THE DEVELOPMENT OF MANAGEMENT SYSTEMS OF TRANSPORT ENTERPRISES

ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ERP-СИСТЕМ У РОЗВИТКУ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

ERP-системи – це інтегровані програмні рішення, що зводять ключові функції бізнесу в спільний інформаційний простір і дають змогу керувати ресурсами, процесами та даними [1]. Вони слугують для стандартизації процесів, гармонізації взаємодії підрозділів і прискорення прийняття рішень на базі якісних даних. Для галузі перевезень, де помилки надто дорогі, а процедури багатоланкові, саме інтеграція забезпечує стаке управління. Вона дає змогу планувати перевезення, керувати складськими запасами, вести облік і аналітику в одній системі.

Значення ERP у транспортній сфері визначається її економічною вагою, оскільки від логістики залежить конкурентоспроможність виробників і торгових мереж. Під тиском зростання вимог клієнтів перевізники змушені скорочувати витрати й підвищувати продуктивність. Відсутність сучасних інтегрованих інструментів обертається непрозорістю витрат, нераціональним використанням ресурсів, затримками виконання замовлень і помилками в даних. ERP знімає значну частину цих ризиків шляхом перетворення розрізнених операцій на керовану систему з наскрізною видимістю.

Ключова цінність ERP-систем полягає у тому, що керівництво підприємств завдяки таким програмам отримує повну картину витрат, доходів, завантаження транспорту, технічного стану автомобілів і прогнозованого попиту [2; 3]. Диспетчери в цій системі працюють із синхронізованими маршрутами й графіками. Фінансисти отримують коректну первинну документацію й регламентовану звітність без ручної звірки, а технічні служби планують обслуговування за фактичним напрацюванням. Єдина база даних нівелює неоднорідність джерел, а

моделі доступу гарантують, що кожен підрозділ працює з актуальними відомостями.

Для сфери перевезень ERP являє собою систему, що водночас забезпечує виконання різних управлінських завдань. Вона автоматизує повторювані операції – від оформлення замовлення на перевезення до нарахування зарплати та закриття періоду [4]. Також вона покращує внутрішню взаємодію, оскільки спільні довідники, узгоджені регламенти, транзакції з повним «слідом» дій і коментарів прибирають інформаційні розриви між логістикою, експлуатацією, ремонтною службою, фінансами та кадрами.

ERP-система підвищує відкритість управлінських процесів, адже показники обчислюються практично в реальному часі. Таким чином, за допомогою цієї системи можна оперативно реагувати на відхилення від плану, коригувати бюджети, перераховувати маржинальність рейсів і клієнтів, контролювати SLA (Service Level Agreement) доставки. Нарешті, ERP додає гнучкості, оскільки стандартизовані процеси легше адаптувати до змін попиту, нових регуляторних вимог або переходу на інші моделі обслуговування клієнтів [5; 6].

Для логістичного контуру ERP-система є опорою щоденної операційної роботи. Система підтримує формування рейсів і маршрутів з урахуванням обмежень по тоннажу, габаритах, вікнах доставки, чергах на навантаження та пропускній здатності складів; відстежує проходження точок маршруту й події доставки; інтегрується з телематикою для контролю простоїв і порушень режиму; надає інструменти для розрахунку вартості та післярейсового аналізу. У блоці підтримки технічного стану рухомого складу автотранспорту ERP синхронізує планові технічні обслуговування і ремонти з фактичними напрацюваннями та наявністю запчастин, фіксує історію експлуатації кожної одиниці техніки, визначає витрати на ремонт автотранспорту. У забезпеченні та складі ERP нормує запаси, автоматично ініціює закупівлі критичних позицій, уникає надлишків і дефіцитів, прив'язує витрати матеріалів до конкретних замовлень. Фінансова служба отримує контроль оплат і дебіторської заборгованості, роздільний облік за маршрутом, транспортним засобом, клієнтом і договором. Кадрова служба завдяки ERP відстежує зміни кваліфікації водіїв і механіків, веде облік медоглядів та навчання, а також автоматизує нарахування винагород за результатами роботи [7; 8; 9].

Ефект від упровадження ERP-систем найкраще видно на прикладах повсякденної роботи автотранспортного підприємства (АТП). В інструментальному господарстві ERP дає прозорий облік і швидке планування закупівель і ремонтів оснащення, у ремонтному – дозволяє бачити черги заявок, доступність майстрів і деталей та контролювати кошториси; у матеріально-технічному постачанні – пов'язує заявки підрозділів із планами перевезень; у транспортному – поєднує

планування рейсів, контроль факту й мотиваційні моделі для водіїв; у службі експлуатації – закриває потребу в оперативній звітності щодо дорожньо-транспортних пригод, відмов та відхилень маршрутів з подальшим аналізом причин.

Попри очевидні переваги, українські транспортні підприємства стикаються зі стримувальними чинниками. Повна вартість володіння (ліцензії, інфраструктура, впровадження, підтримка) може бути суттєвою для малого й середнього бізнесу. Складність проекту диктує потребу в потужній інтеграційній команді та експертизі зсередини – інакше ризики перенесення термінів і невідповідності очікуванням лише зростають. Не обійтися без змін у звичних операціях і системі відповідальності, що нерідко викликає опір персоналу та потребує програм управління змінами, навчання і поетапного введення модулів. Часто бракує розуміння, що ERP – це не «ще одна програма», а інструмент організаційної трансформації, і саме готовність компанії змінюватися визначає окупність інвестицій [10; 11].

Специфіка транспорту вимагає глибокої інтеграції ERP з вузькоспеціальними системами. До переліку критичних інтеграцій належать телематика і GPS-моніторинг, система управління складом, TMS-функціонал для маршрутизації, білінг платних доріг, системи е-ТТН і документообігу, а також бухгалтерські та кадрові рішення, що відповідають локальним нормам. Успіх проекту залежить від здатності поєднати ці контури в єдиний процес: замовлення – планування – виконання – облік – аналіз – удосконалення. Саме замикання циклу даних забезпечує безперервне підвищення ефективності: процеси вимірюються, порівнюються з еталоном, коригуються, автоматизація поступово розширюється.

Досвід українського ринку свідчить, що дедалі більше перевізників усвідомлюють необхідність переходу до інтегрованого управління. Компанії, які вже пройшли перші черги впровадження, фіксують скорочення простоїв і порожніх пробігів, кращу дисципліну даних, швидше закриття фінансових періодів і прогнозованість завантаження парку. Водночас такі результати не з'являються відразу: ERP – це довгостроковий проект, що потребує ретельного планування, пріоритизації, поетапного запуску і жорсткого управління змінами. Найкращий підхід – починати з ядра процесів, де формується основна цінність, і розширювати покриття модулями, які дають швидкий і вимірюваний ефект.

Підсумовуючи можна відзначити, що ERP-система для транспортного підприємства – це не просто платформа обліку, а інструмент операційної досконалості. Вона забезпечує цілісність даних і керованість процесів, скорочує витрати й прискорює оборот, підсилює взаємодію підрозділів і підвищує прозорість для власників, партнерів, регуляторів.

За умови правильної методології впровадження та достатньої організаційної зрілості ERP стає опорою безперервних удосконалень: від оптимізації маршрутів і завантаження до проактивного техобслуговування, від точного калькулювання собівартості до виважених інвестиційних рішень щодо оновлення парку. Саме так формується стійка конкурентна перевага в галузі, де швидкість, точність і надійність визначають успіх.

Література:

1. Що таке ERP-система та як вона допоможе вашому бізнесу? URL: <https://business.diaa.gov.ua/history-of-success/shcho-take-erp-systema-ta-iak-vona-dopomozhe-vashomu-biznesu> (дата звернення: 07.11.2025).
2. Войціховська Т.Й., Пігарев А.В. Аналіз існуючих автоматизованих систем управління транспортом. *Нафтогазова енергетика*. 2025. №1 (43). С. 138–149. DOI: [https://doi.org/10.31471/1993-9868-2025-1\(43\)-138-149](https://doi.org/10.31471/1993-9868-2025-1(43)-138-149)
3. Сарахман О.М. Інноваційні рішення в управлінні транспортними процесами: український та європейський досвід. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. №22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17232717>
4. Продукти BAS ERP. URL: <https://www.bas-soft.eu/soft/bas-corp/bas-erp/> (дата звернення: 07.11.2025).
5. Рішення ERP, CRM та HRM для вашої галузі. URL: <https://www.smart-it.com/> (дата звернення: 07.11.2025).
6. Лавриненко С., Кравчук І., Буднік О. Сучасні ERP-технології – ефективна складова системи менеджменту організацій. *Економіка та суспільство*. 2024. №62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-37>
7. Основні складові ERP-систем: які модулі формують їх структуру. URL: <https://wezom.com.ua/ua/blog/osnovni-skladovi-erp-sistem-yaki-moduli-formuyut-yih-strukturu> (дата звернення: 07.11.2025).
8. ERP для логістики: цінність та переваги системи. URL: <https://www.softinform.com.ua/news/erp-dlia-lohistryky-tsinnist-ta-perevahy-systemy/> (дата звернення: 07.11.2025).
9. Оксамитна Л., Пряха Р. Особливості сучасних ERP-систем управління бізнес-процесами підприємства. *Управління розвитком складних систем*. 2022. №51, С. 31–40. DOI: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2022.51.31-40>
10. Обруч Г. В., Фролова Н. Л., Пихтін А. В. Використання цифрових технологій в управлінні логістичними процесами підприємств. *БізнесІнформ*. 2021. № 2. С. 79–86. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.83.300386>
11. Класифікація інформаційних систем підприємств. URL: <https://fosdoc.com/klassifikacija-informacionnyh-sistem> (дата звернення: 07.11.2025).